

Beszéd- és értelemgyakorlat

III. OSZTÁLY.

Karácsony édes ünnepén

Megfigyelési feladatok. Közeledik a karácsony. Mi történt Mikuláskor? Mit sütöttek Luca-napján? Mit csináltak a faluban (városban) Karácsony előtt a gyermekek? (Betlehem-járás.) Hogyan betlehemeznek? Ki tud betlehemezni? Hallgassátok meg a betlehemeseket! Mit visznek magukkal? Mit mondanak? Mit csinálnak a szülők karácsony előtt? Milyenek az utcák, kereskedések? Hogyan készülünk karácsonyra? (Testi, lelki készülődés.)

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Érdeklődés-keltés.

Milyen ünnepet várunk? Mit ünnepelünk karácsonykor? Hogyan, mivel ünnepeljük a kis Jézus születését? (Előkészület.) Milyen mise van karácsony éjjelén? Hajnaltól? Miért járnak ilyenkor a betlehemesek? Stb.

b) Ráhangolás.

Sokan azt sem tudják, mit ünnepelnek karácsonykor. Azt gondolják, az evés-ivás miatt van az ünnep. A gyermekek ilyenkor egész nap játszanak s ebben látják az ünnep jelentőségét. Pedig milyen szép ünnepeink vannak, ha azokat mindenki igazán meg tudná ünnepelni. Az édesanya rendbehozza karácsonyra a házat: takarít, tisztogat, jobban, mint máskor. A gyermekek és felnőttek legszebb ruhájukat, az ünnepölt veszik magukra. Sokan aztán ezzel be is fejezték az ünnepre való előkészületeiket. Nem ez az igazi előkészület az ünnepre. Gondoljuk át, miért ünnepelünk, ki jön ezen estén közénk, a földre? Miért jött el csaknem kétezer éve? Mit tett értünk az Ur Jézus? Miért volt megváltás munkája? Mit köszönhetünk a Megváltónak? Ha így lélekben előkészülünk, s méltóképen várjuk az ünnepet, már közelebb értünk az igazi ünnephez. De még ez sem minden. Tisztítsuk meg lelkünket a bűntől. Bánjuk meg bűneinket (itt még nem gyónnak a gyermekek, tehát gyónásról nem lehet szó) s fogadjuk meg erősen, hogy nem vétkezünk többet s így lélekben is ünnepre várón fogadjuk igazán méltóan az ünnepet.

c) Célkitűzés. Beszéljünk ma arról, hogyan ünnepeljük meg karácsonyt?

II. TARGYALÁS. a) Karácsonyi gondolatok.

Elmondok nektek egy szép történetet. Régen, nagyon régen, csaknem kétezer esztendeje történt, egy csöndes, csodálatosan szép éjszakán. Messze, Judeában, egy kis városka, Betlehem fölött kigyulladt minden csillag s a városka végén, egy barlangistálló fölött ragyogó fényesség

gyulladt ki. Angyalok serege repdeste körül az istállót, pásztorok siettek a messzi mezőkről, nyájaiuk mellől s ajándékokat hoztak az istállóban fekvő, most született kis Jézusnak. Az istálló mellett három fa állott: egy hatalmas pálma, egy illatos olajfa s egy egyszerű, szerény fenyőfa. Összesugtak-bugtak a fák, mintha csak tanakodnának: — Gyere — szólta a diszes pálma az olajfához, — menjünk, imádjuk mi is a kis Jézust s vigyük el neki ajándékainkat. — Vigyetek el engem is — szólott hozzájuk a kis fenyő. De a két nemes, büszke fa megvetően fordult el tőle, sőt az olajfa így szólott hozzá megvetően: — Miért akarsz velünk jönni te is? Ahová mi megyünk, a most született Üdvözítő elé, oda nem jöhetsz ilyen egyszerű öltözékben! De mit is ajándékozhatnál te neki? — A fenyőfa megszégyenülve huzódott vissza. A büszke pálma és az olajfa pedig készülődni kezdtek. A pálma leszedte koronájának leggyönyörűbb leveleit s azt vitte a gyermek Jézus bölcsőjéhez. Azután az olajfa kereste fel a Gyermeket. — Én jóillatu olajat hoztam Neked. És a jászolba öntötte gazdag ajándékát, hogy illatával betöltötte az egész istállót. A lenézett kis fenyőfa pedig szomorúan nézte ezeket. De szívében nem volt irigység mégsem, csak mélységes fájdalom, hogy ő nem köszönthette szíve szerint a megszületett Megváltót! — És ime, egyszer csak egy angyal közeledik feléje s így szól hozzá: — Tudom jól, miért vagy olyan szomorú, te kis fenyőcske: szerénységedben megaláztad önmagad. De ne busulj, szebbé, csodálatosabbá teszlek azoknál, akik csak fényes külsőségekkel akarták ünnepegni az isteni Kisdedet, de lelkükben gőg, megalázás bűne lángolt! Ezzel föltekintett az égre s ime, onnan egyszerre gyönyörű csillagok hullottak a kis fenyőfára. Elborították ágait, s ahová egy-egy csillag szállott, ott olyan fényesség támadt, mintha ezer meg ezer gyertyácska gyult volna ki. A vakító fényességre felébredt az alvó kis Jézus is — és csodák-csodája! — nem a lábacskáinál heverő pompás pálmalegyezőre nézett, az olajfa édes illatát sem vette észre, hanem odatapadt tekintete a gyönyörűséges fenyőre. Csak nézte, nézte, azután kis ajka édes mosolygásra nyilott! Feléje nyújtotta kicsi kezecskéjét, megsimogatta annak diszes ágait, s megáldotta. Megtudta ezt a pálmafa és az olajfa is s mit volt mit tenni, bizony megszégyenülve belátták, hogy milyen rosszul cselekedtek s hogy megbántották fatestvérüket. Azóta a fenyőfa lett a kis Jézus fája, s születésének évfordulóján, karácsony este ez gyullad fel minden házbán.

Megbeszélés. (Melyik előkészület volt az igazabb?)
b) A karácsonyest.

Különösen faluhelyen kik járnak karácsonyeste? (Bet-

lehemesek.) Mit énekelnek először?

*Szálljatok le, szálljatok,
Bellehemi angyalok!
Zörgessetek ma este meg
Minden piciny ablakot.
S házikókba, palotákba
Egy örömet vigyetek:
Boldog, édes ünnepet!*

Vagy ezt:

*Szép, ragyogó hópelyhekben
Szálljatok le angyalok,
Jó fiuknak, leányoknak
Karácsonyfát hozzatok!
Imádságnak édes hangján
Szálljatok fel, gyermekek,
Fel az égbe Jézuskának
Tiszta szívet vigyetek!*

Ha a betlehemesek elmennek, akkor jön a Jézuska karácsonyfája. (A nagy szobában csak édesanyánk, meg édesapánk marad, bennünket pedig kiküldenek játszani, vagy elküldenek a szomszédba. Mikor azután hazajövünk, megszólal egy csengő, kinyílik a tiszta szoba ajtaja és...) Ott áll a csillogó, ragyogó, aranyos-ezüstös szép karácsonyfa! Mi van rajta? (Sok égő gyertya, aranyalma, ezüstdió, angyalhaj, csillogó láncok, díszek, cukorkák, csokoládé, alma, stb.) Mi van alatta? (Játék, meg amit a Jézuska hozott: ruha, cipő, kalap, stb.) Mit csináltok ezután? (Mindnyájan térdre borulunk s megköszönjük a jó Jézuskának, hogy az idén sem felejtett el bennünket.) Ki tud valami karácsonyi versikét?

*Itt ragyog, itt csillog a szép karácsonyfa,
Rózsát fest, rózsát hint mind a két arcunkra.
Kis Jézuska küldte, angyalkezek hozták,
Arannyal, ezüsttel, jaj de teli rakták!*

*Imádság az égbe kis szívünkben szálljon:
Minden angyalkezet a jó Isten áldjon!*

Mit csináltok azután? (Énekelünk.) Mit szoktatok ilyenkor énekelni? (Mennyből az angyal... Csorda pásztorok... Dicsőség, mennyben az Istennek...) Mit csináltok azután? (Vacsorához ülünk.) Mit mond vacsora előtt édesapátok? (Szent karácsony ünnepére, szálljon reánk áldás, béke!) Mit szoktatok enni karácsony szentestéjén? Vacsora alatt is vannak különféle karácsonyi szokások. Ki tud ilyen? (Karácsonykor szalmát tesznek az asztal alá.) Mit jelent a szalma? A betlehemi jászolt, ahol a meg-

született kis Jézuska pihent. (Üresen hagynak az asztalnál egy terítéket.) Hová mentek éjfélikor? Máskor is van éjféli mise? Milyen szentmise van hajnalban? (Pásztorok miséje.)

d) Karácsonyi szokások. Milyen napok vannak karácsonyest után? (Szent István és János apostol, majd Aprószentek. E napok mind karácsony-számba mennek faluhelyen.) Az asztal — minden jobbmódu háznál — terítve van egész héten, bőven ontja kincseit látogatónak, köszöntőnek. Az előbbi szokásokon kívül néhol karácsonykor — első napján — almát dobnak a kútba, amelyet csak Újév napján vesznek ki, amikor az édesanya annyi részre vágja, ahányan vannak a családban, s mindenki megeszi azt a részt, amit kapott. Máshol a maradékot gyűjtik össze, kiviszik a kertbe, ahol széthintik az éhező madaraknak. A leányok, legények bohókás játékokat játszanak, dióra kártyáznak, ólmot öntenek, gombócot főznek, stb. A magyar ember nagyon megbecsüli karácsony ünnepét. Ünnepi ruhába öltözik s a rokonok sorba látogatják egymást.

III. ÖSSZEFOGLALÁS. a) Akaratra indítások. Gondoltatok-e már arra, amikor karácsonykor megkaptátok a szép ajándékot, kinek kell azt megköszönni? Mert sok gyermek nem érdemli meg igazán a kapott ajándékot. Láttátok-e már szüleiteket, amint a templomban térdenállva imádkoztak a jó Istenhez? Ugy-e, mégis csak hatalmasnak, fölségesnek, jóságosnak kell lennie annak, aki előtt a mi jó szüleink így meghajolnak? Kövessétek őket ti is, mert az ünnepel igazán, aki lelkében ünnepel. A tiszta szoba, a szép ruha, a különösen gazdagon terített asztal csak külsőség, de még nem igazi ünnepi előkészület, ezt csak a lélek teheti meg, ha előkészítjük rá.

b) Alkalmazás. Rajzoljunk karácsonyfát, karácsonyfa díszekkel, gyertyákkal, édességekkel.

Beszéd- és értelemgyakorlat

IV. OSZTÁLY.

Karácsony

I. ELŐKÉSZÍTÉS. a) Érdeklődés-keltés. A közeledő karácsonyról beszélgetünk a tanulók tapasztalatainak, élményeinek tárgyalásával.

b) Ráhangolás. Elmondok most nektek egy szép költeményt, *Szabolcska Mihály* írta.